

log Bruno Bettelheim, öğrenci eylemlerinin ABD'de yayıldığı sıralarda, bu hareketlerin nedenini tümüyle bilinçaltı nedenlere bağlayan bir ekolün bayraktarlığını yaptı. Bettelheim'a göre öğrencilerin asıl derdi «çözümlememiş ödip kompleksinden» başka bir şey değildi. Böylece toplumsal patlamaların kökünde yatan tüm gelişmeler, çelişkiler bir yana itiliyor, toplumsal sorunların çözüm yeri olarak psikiyatrist koltuğu ya da toplu terapi yöntemi gösteriliyordu.

Psikiyatrinin kimin hizmetinde olduğunu, yanlış bilincin duvarlarını parçalayarak yeniden değerlendirilecek yaklaşımlar etkililik kazanıncaya değin, Dr. Ekşi'nin sadece bir örneği olduğu görüşü «Ya uy, ya da uyu.» biçiminde özetlenebilecek olan tercihlerini Türkiye'de de sunmaya devam edecek, sanayileşmiş tüketim toplumlarındaki kadar olmasa bile bir ölçüde etkili olabilecektir.

Birikim 13/54

¹ «Ruhbilimciler siyasal iktidarlara âlet olmamak için bazı etkin tedbirler öneriyor,» *Politika*, 7 Aralık 1975.
² Doç. Dr. Aysel Ekşi, «Aşırı sağ ve solculuğun psikolojisi,» *Milliyet*, 25 Aralık 1975.
³ Beyinde bir ur bulunması ya da firengiden ileri gelen «sapmalarda» kullanılan norm fizyolojik ve ana-

tomiktir. Ancak bu gibi «sapmaların» ruhbilimin değil, nörolojinin yetkeli alanına girdiğini kabul etmek zorundayız.
⁴ Thomas Szasz, «The Myth of Mental Illness,» *Radical Psychology*, Tavistock Publications, Londra: 1973, s. 18.

kemal sülker
TÜRKİYE'DE
GREV HAKKI
VE GREVLER

20 LİRA

GÖZLEM YAYINLARI

P.K. 966 -Karakoy/İSTANBUL

1971 SORUNLARI HAREKETİ
 GÖZLEM
 DİZİSİ 3

Birikim'de kültür olayları...

Değinmeler / Günün Olayları / Kitaplar Sanat Olayları / Filmler / Dergiler

Birikim 13/55

CHP ÜSTÜNE

Birikim'in 11. sayısında, 27 Mayıs üstüne yazdığım yazının sonlarına doğru bir paragraf, bazı arkadaşlarca yanlış anlaşılma. Bu konuda sözlü bir uyarı ve eleştiri aldım. Konuşunca, ortada bir mesele olmadığı, benim anlatmak istediğim şeyi yeterince açık seçik koyamayışından çıktığı anlaşıldı. Bu düzeltmeye gerek gördüm, çünkü o arkadaşlar gibi başkaları da o cümleden olmayan anlamlar çıkarmış olabilirler. Ayrıca, konu, bir düzeltmenin ötesinde konuşmayı gerektirir bir konu. Paragraf şuydu: «Bugünün ortamını 27 Mayıs öncesine oranla radikal bir şekilde değiştiren ikinci etken, Ecevit'in Cumhuriyet Halk Partisi. Bu alternatif denenmeden (harcamak amacıyla da olsa) hiçbir şey yapılamaz Türkiye'de.»

Arkadaşlar benim bunu «bizim» ağızdan söylediğimi düşünmüşler. O zaman, CHP iktidara gelmeden Sosyalizm için yapılacak bir şey olmadığını söylemiş oluyorum, bir bakıma. Oysa ben egemen sınıflar açısından böyle olduğunu söylemek istemişim. Egemen sınıflar CHP'nin vaad ettiği «sosyal barış» dönemini (harcamak amacıyla da olsa) denemeden Faşist bir rejime geçemezler. Umut vaad eden bir CHP varken Faşizm tutturulamaz.

Bunun Sosyalistler için bağlayıcı bir yanı yok. Bizim kendi durumumuz, bizi bir iktidar alternatifi olmanın çok uzaklarına koyuyor bugün. Ama bunun CHP iktidarıyla fazla ilgisi yok. Sosyalizmin işini, Sosyalistlerden başka kimse göremez. Koşulların kolaylaşması, güçleşmesi ayrı konu. Ne kolay koşullar başarı teminatıdır, ne de güç koşullar aşılabilir bir engel.

Sorun, bizim her durumda ne yaptığımızı bilmemizdir.

Solun CHP ile ilişkisi üstüne ciddi bir şekilde düşünmek gerek. Ama 1973 seçimlerinden bu yana CHPde değişen çok şey var. Son aylarda CHP'nin hızla sağa kaydığını gözlemleyebiliyoruz. En kısa şekilde şöyle özetleyebiliriz bu değişimi: Halk muhalefetini yönlendirmekten vazgeçiyor, mücadelesini «elitist» yöntemlerle sürdürmeyi tercih ediyor. Bunu örnekledirelim şimdi.

CHP'nin son zamanlardaki olumlu girişimlerinden biri Sosyalist Enternasyonal konusunda gösterdiği tavırdı. Olumluydu, çünkü Türkiye'nin geleneksel «alaturka» politikacılığı ile sürekli olarak gizlenmiş bir gerçeği açığa çıkardı, bir tabuyu belli ölçüde yıktı. Ama, bunların yanısıra, bizler bu olaya biraz farklı bir açıdan da bakmalıyız.

Sosyalist Enternasyonal öyle pek homojen bir yapı olmadığı gibi fazla bir işlerliği veya bağlayıcılığı da yoktur. Yani CHP buraya katılmasa da dünya Sosyal - Demokrasiden yardım görürdü (nitekim görüyordu da). Enternasyonal'i tanımlayacak bir genel özellik varsa, o da, bu kuruluşun Leninizm'e keskin karşı oluşt ve Marx'ı da ancak belirli sınırlamalar içinde kabul etmesidir (bu da, yalnız bazı üyelerine özgü). Şu halde Sosyalist Enternasyonal'e katılma eylemi, Halk Partisi tabanındaki (veya tavanındaki) görece radikal sol unsurları, solun belli bir noktada durduracak bir bağlanmadır. Türkiye gibi, her çizginin kısa zamanda radikalleştiği, ideolojik ayrımları tam billurlaşmayan ve bu nedenle çizgiden çizgiye kolaylıkla geçilebilen bir ülkede, Enternas-

yonel'in dış politikadaki yararlarının yanında, iç politikada da belli bir kullanım değeri vardır.

Tabii bu, CHP'nin sağa kayışının örneği değil, CHP'nin yerini alışının örneği. Kendi açısından tamamen meşru bir politika. Önemli bir olayın vurgulanmayan bir yanı olduğu için değinmek istedim.

Gelelim asıl konumuza. Bilindiği gibi Ecevit, son zamanlarda, Milliyetçi Cephe'ye, halkı savunmaktan çok devleti savunmak için karşı çıkıyor. Sınırız Ecevit'e göre bu, dolaylı yoldan da olsa, halkı savunmakla özdeşdir. Çünkü o halkçı, «kerim» bir devlet imgesine göre konuşuyor. Onun için de, sözgelisi «cefakâr Türk polisinin Milliyetçi Cephe militanlarının sızmalarına karşı korunmasını istiyor.

Gene son dönemde, CHP'nin resmî demeçlerinde «Atatürkçülük» deyimi çok sık geçmeye başladı. Örneğin, bütçenin «Atatürkçü» olmadığı söylendi. Grup başkan vekillerinin televizyonda duyduğum, ama yazılı metnini göremediğim bir demeçlerinde «Komünizm'e mücadelenin her görülen Komünisti öldürmek demek olmadığı» da söylendi. O ünlü laf ki, Atatürk'ün dahi bunu söylemediğini biliyoruz.

CHP Şaban Karataş'a da Atatürkçülük sloganlarıyla yüklendi. Onların bu yüklemeleri karşısında Karataş'ın Atatürk devrimleri için «üstüya kalmaştır» demesi gerçekten ilginçti. Sonra Karataş, biçimine getirip Atatürkçülüğü kabul etti de Türkiye'de her «Milliyetçi'nin pekâlâ yapabileceği gibi.

CHP'nin davranışı, Milliyetçi Cephe'nin Atatürkçü olmadığı bilinen kanatlarına karşı bir

taktik mi? Yoksa CHP de, «tarihî yanılı»nın «politik yanılı» olduğuna mı karar verdi sonunda? «Taktik» diyelim; ama politikada söylenen her söz, «birilerine» söylenmiştir. CHP, yeni sözlüğünü kimlere hitap etmek için seçiyor? Bu sihirli değnek kimleri seferber edecek? Şu gördüğümüz Milliyetçi Cephe'nin suçu, «Atatürkçü olmamak» mı, yoksa düpedüz Faşist olmak mı? Üstelik, hükümetin en az Atatürkçü üyesi MSP; ama herhalde en az vurulması gereken de o.

Konunun belirleyici yanı da zaten bu vuruş biçimi. Muhalefet biçiminden CHP'nin hedeflerini anlamak mümkün. Bu muhalefet, görünüşte, ama yalnız görünüşte sert. Nicedir sınıfsal bir sorun yok (ama olmasını beklemek de CHP'ye biraz haksızlık), «yolsuzluk» vurgulanıyor. Sınıfsal içerikli muhalefet yerine, herhangi bir anlamı olmayan «bir avuç çıkarıcı» gibi deyimlerle soyut «kötü insanlar» hedef alınıyor. Hükümetin fazla üstüne varılmıyor, çünkü fazla üstüne varılırsa hükümet kenetlenir. Oysa hesaba göre, hükümet işçileriyle çökecektir. Yolsuzluk filan, koalisyon kanatlarını huzursuzlaştıracak. Atatürkçülük sloganı da, dışarıdaki bazı çevreleri bu huzursuzlaşacak kanatlara karşı bileyecek.

CHP, kendi solculuğunun tehlikesizliğini ne kadar vurgularsa, gene de Türkiye'nin geleneksel yapısına göre, özellikle politik düzeyde fazla ileri. Çünkü Türkiye'de demokrasi, sanıldığından daha ciddi bir sorun. Şimdiye kadar oyunu sürekli artıran CHP iktidar olabilmek için mâlum «etkili ve yetkili çevreler»i kazanmak zorunda. Çizgisinin gereği olan görece radikalizmini bu çevrelere kabul ettirmesinin yolu, sadece kendisinin «sosyal barış»ı sağlayabileceği iddiası. Gerilimden hoşlanmayan çevrelere kendini böyle kabul ettirmek istiyor. Yarınki kavga için başka çevreleri şimdiden kazanmak ve toparlamak isteyen

Milliyetçi Cephe ise (ya da bunun ağırlıklı kesimi), yalnız «yarın» düşünüldüğünde akıl dışı olmaktan çıkan hırçınlığıyla, bir yandan da CHP'nin bu iddiasına geçerlik kazandırmakta. Cephe hükümetinin ayakta durmak için buhran yaratmak zorunda olduğunu bilen CHP, bu hükümete kendini asması için ip sağlamlaştırmakla yetiniyor. Geri çekilerek, bütün solu geri çekerek, hükümetin saldırganlığını daha açıkça sergilemek, bir yandan da, hükümeti oluşturan partilerin ardındaki zümrelere, bu işin çıkmazlığını göstermek istiyor.

CHP en sert muhalefetini MHP üzerinde odaklaştırdı. Milliyetçi Cephe içinde MHP'yi izole etme, öbür kanatlarda gene MHP'nin teşhir edilmesiyle huzursuzluk yaratma taktiğine, bu yazının başka bölümlerinde değiniliyor. Ancak, burada, MHP'ye saldırma yönteminin bazı anlamlı özelliklerine kısaca göz atalım.

Ülkü Ocakları başkanının ve başka birkaç ülkücünün cınayetten hüküm giymiş olmalarının vurgulanması ilginçtir. Bütün örgüt belli bir amaca yönelik olarak kurulmuşken, birkaç kişinin bu konuda tescilli olması ne kadar önem taşıyabilir? Gerçi bu, bir şeyi belgeliyor, ama aynı zamanda örgütün bütünü bir yana bırakıp kişileri ön plana çıkarıyor.

Bu örnekte CHP'nin kampanyası belli bir sonuç verdi: MHP, katillliği tescilli adamlarını geri çekti, CHP karşısında MHP'nin bu geri adımı atması, baştan beri vurgulamak istediğimiz noktayı aydınlatıyor. Çatışma, CHP ile MHP arasında görünüyor, ama her ikisinin de dışında bazı çevrelere göre belirleniyor. CHP, mahkeme kararlarının saygıdeğerliğini, belirli çevrelere karşı kanıt gösteriyor. MHP de aynı çevrelerin tepkisini gözeterek adımını geri çekiyor. Şu halde görünürde iki etken arasında süren çatışmanın biçimini, görünmeyen üçüncü etken belirliyor.

Bu üçüncü etken (ki kendi içinde karmaşıktır, büyük ser-

mayeyi, büyük bürokrasiyi içerir), belirli bir politika biçimi gerektirir. Türkiye'de politikayı her zaman önemli ölçüde belirlemiştir. Bugün önemi belki daha da fazla. Dikkat edilirse, son zamanlarda parlamento iyice işlevsiz bir hale geldi. Politika dışarıda oluşuyor: Oluşumlar, belirli çevreler arasında karara bağlanıyor; buradan Meclis'lerin *kulisine* geliyor — her şey bittikten sonra.

Ecevit bir zamanlar, bu Meclis'in toplumsal gelişmenin gerisinde kaldığını söylemişti. Bu, önemli bir doğrudur. Bugünse CHP'nin, yukarıda sözünü ettiğim meşru görünümüne sadık kalabilmek için, Meclis içine çekildiğini görüyoruz. Bu da politikayla halkın muhalefeti arasında uçurum açan kendine özgü taktikler gerektiriyor. Aynı Ecevit'in, bir başka durumda, «kumar borcu olmayan sekiz namuslu adam» demesi şaşırtıcı. Türkiye sorunlarının bu zihinde sekiz adama bağlanmasının teorik doğruluğu (!) bir yana, bu öyle bir ölçü ki, bir bakarsınız Türkiye «kumar borcu olan» bazı namuslu adamlarla «kurtarılır» ya da bakarsınız, tam bu sekiz adam «bulunurken» CHP içinde kumar borcu olanlar ortaya çıkar.

Aslında bu yeni politikamız, CHP yapısına uygunluğu inkâr edilemez. Bunu şöyle açıklayabiliriz: CHP Sosyal-Demokrat bir partidir; halkın çeşitli kesimlerinin bugünkü düzen muhalefeti, Sosyal-Demokrat çizgiyi aşmıştır. Henüz yeterince formüleleşme, billurlaşmasa, somut hedeflerini koyamasa da, CHP çizgisinin ilerisindedir halk muhalefeti. Buna karşın seçimde, v.b., CHP'yi desteklemek durumundadır, çünkü geniş sol yelpaze içinde yalnız CHP bugün iktidar olma potansiyelini taşıyor.

Dolayısıyla, politikayı kitlelerin dışına çekerek yukarıdan belirlemek, CHP için zaten bir zorunluktur. Buna, CHP'nin tarihî misyonu olan «devlet koruyuculuğu»nun, çeşitli çalkantılar geçirdikten sonra, yeni bir biçimde bir kere daha CHP ö-

nüne sunulmuş olması durumu da ekleyebiliriz.

Böylece, artık tamamen *yukardan* oynayan bir politika haline geldi CHP'nin politikası. Az kişi arasında belirlendiği oranda izlenmesi de güçleşiyor. Yığınla insanın bütçe oylamasında Ecevit'in bir mucize yaparak hükümeti devirmesini beklediği bir anda, CHP bu işi savsaklayabilir. Çünkü, kimbilir, «iç çelişkilerin» çok yoğunlaşmış olduğu «istihbar» edilebilir. Bu işte, düzeydeki taktiklerden, CHP milletvekili çoğunluğu da habersiz olabilir. Aslında, *kimin* haberli olduğu pek anlaşılıyor.

Anlaşılan bir şey var: Ekonomik durum gerçekten parlak değil. Ecevit belki de bunun için, hükümeti kısa kesmek isteyen Demirel'in üstüne yürüyor. Çünkü bu durumda, Demirel'in hükümeti bırakması yenilgi olur. Yenilmemek için, Demirel, hükümete yapışmak zorunda kalır. Ama hükümet bir ateşten gömlek.

Sosyalistlerin çıkış noktalarıyla hedefleri ve Sosyal-Demokrasi'nin çıkış noktalarıyla hedefleri arasında derin farklılıklar vardır. Sosyalizm için usta politika, bu farklılaşma içinde zorunlu çakışma noktalarını isabetle tesbit etmek ve bunun gereğini yapmaktır. CHP'nin teorisyenlerinden Ahmet Yücekök'ün 28 ocak tarihli *Politika* gazetesinde yaptığı bir analizde farklılığı açıkça görebiliyoruz: «... Öğrenciler arasında başlatılan kanlı eylemler, daha da büyük tedirginliklere ve kuşkulara yol açması için, işçi sınıfının da bünyesine aktarılacak istenmiştir.

Bu nedenle sendikal rekabetlerden, etnik gruplaşmalardan ve çeşitli işçi düşmanlıklarından, işçi kesimi içine de huzursuzluk tohumları serpiştirilmiş, Türkiye'yi daha geniş çapta bir anarşi ortamına sokabilmek için işçinin işçiyi vuracağı bir mizansen hazırlanmıştır.»

Bu bakış açısı, aslında bir «bakmayış açısı»dır. Çünkü gerçekliğe *bakmamak* için söyleniyor bunlar. İşçi kesiminde

bir dinamizm, bir gelişme, bunun karşı tarafta yarattığı huzursuzluk ve aldığı tedbirler yok. Her şey sabit, yerli yerinde. Bu sefer de *Faşizm'in eliti* geliyor, tohum ekercesine, havadan, dışarıdan, provokasyon ekliyor. Böyle olmasa, işçi işçiyi vuramaz. Satranç oyunu biçiminde tasarlanmış bir politika anlayışı bu. İki tarafın da taşları, kendi içlerinde bir dinamik taşıyor, yukarıdan birileri taşları belirliyor. Analiz bu olunca, tabii CHP'nin «elitist» çözüm yolu da geçerlik kazanıyor.

Böyle bir analiz, CHP'nin iki büyük işçi konfederasyonuna gidip, birbirlerinden teminat götürerek, işçileri uslu durmaya çağırmasını gerektirir. Solun bütünü böyle hizada tutmak, CHP'nin iktidar amacının aracıdır. Yarın iktidar için vaad ettiklerini böylece bugünden örneklendirmiş oluyor.

Sosyalizm için, kitlelerin veya kitleden kopuk grupların hedefsiz, «eylem için eylem» anlayışına dayanan hareketliliği ne kadar yanlışsa, kitlelerin politikanın hareketsiz seyircisi haline getirilmesi de o kadar yanlıştır. Kitlelerin yasal savunma hareketlerinden vazgeçmeleri için sebep yoktur. Daha doğrusu, kitlelerin, bir başkasının iktidar için harekete ya da hareketsizliğe itilmesidir sakat olan. Kitle hareketi zaten öncüdür ve bu harekete yandaş olmaktan çekinen kaybeder.

Kızıldere ve benzerlerini, o dönemi düşünelim. CHP, o gün de muhalefette olduğu halde, bugün Zeytinburnu veya Malatya'daki olaylarda polis davranışına karşı çıktığı gibi bir çıkış yapabilir miydi o günlerde? Devletin saygıdeğerliğini korumak amacıyla da olsa? Bugün bu mümkünse, kamuoyu değiştiği için mümkündür. Üstelik, gerçek kitle hareketi dediğimiz şeyden bu kadar uzak bir davranış için bile böyle olabiliyor. Sosyalistlerin bazılarının «ne yapalım, onlar da öyle yapmasalardı» diye geçiştirdikleri bir olaya CHP kendi çer-

çevesi içinde, sahip çıkabiliyor. Şimdiye kadar bu gibi olaylar hep kendiliğinden bir biçimde yürüdü. Çizgiler ayrı ilerledi, buluşmalar da raslantıya kaldı.

Bu diyalogsuzluktan ötürü CHP'ye çatmaya hakkımız yok. Yukarıda bazı örneklerini vermeye çalıştığım «sağa kaymış» politikadan ötürü dahi, ne şaşmalı, ne de kızmalıyız. CHP, bir Sosyal-Demokrat parti için çizili alanda, sağa da sola da yaslanarak yürüyecektir. CHP'nin politikası, kendi solunda bir *güç varsa* daha olumlu bir rotaya girer.

Klasik politik yelpazeyi düşünelim: Sağ partiler —merkez partiler— sol partiler; solda, Sosyal-Demokrat parti ile onun solundaki Marksist parti arasında özellikle Batı ülkelerinde artık klasikleşmiş bir ilişki biçimi vardır. Türkiye'yi de bu modele uygun düşünürsek, CHP için, kendi solu belirli bir «işlev» demektir. O işlevi gören «yer»i kimin dolduracağı ikincil bir sorun.

Ancak, Türkiye'de bu yer için büyük bir rekabet var. İşler bundan çatallaşıyor. Varolan partiler, bu alanın tek sahibi olma çabası içindeler diyelim. İçlerinden biri veya ikisi, bu çaba yokmuş, özlenen yere şimdiden varılmış gibi davranırsa, örneğin CHP ile solun tek partisiymişcesine diyaloga girerse bu, ne o partilere, ne de solun bütününe hayır getirir. Sol için kötüdür, çünkü CHP bu bölünmüşlükten yararlanır; bugün gördüğümüz gibi, ittifak aramadan, gerekçe göstermeden, «şunu yapın, bunu yapın» diye direktif verir. Solun birleşmiş potansiyeli, özellikle seçimlerde CHP için bir sorun yaratabilecekken, bu fırsat kaçırlır. İşte o zaman, solun tek partisi gibi CHP ile diyaloga giren parti de, aslında böyle olmadığı için, sadece CHP'nin yedeğine takılmış ve onun tarafından kullanılmış olur. Tabii bu, yalnız partiler için değil, başka devrimci kuruluş veya gruplar için de böyle.

Bugün Sosyalist birliklere gö-

türülecek önerilerin etkili olmadığını, tartışma bile yaratmadığını biliyoruz. Çünkü şimdilerde her şeyin ölçüsü niceliksel. Üç kişinin söylediği söz, en doğru ilke olsa da kimse kulak asmiyor. 500 kişinin en yanlış önerisi, büyük etki yaratabiliyor.

Sosyalist Partilerin birleşmesini beklemenin bir hayal olduğu artık belli. Hiç değilse CHP ile ilişkiler ve Faşizm'e mücadele konularında anlaşsalar... Bu konularda tek tek davranmaktan vazgeçseler... Bizce dönem, Faşizm'e karşı her düzeyde muhalefeti yürütürken, CHP'ye karşı da, küfüre ya da pratiğe yansıyan keskinliğe hiç taviz vermeden, en kesin ideolojik tartışma ve muhalefeti açma dönemidir. 1) CHP'nin daha sola gelmesini istiyorsak, 2) Yarının muhtemel CHP iktidarında solun varlığını korumak istiyorsak, bunları birlik içinde yapmamız herhalde zorunlu.

MURAT BELGE

ÇİN VE DÜNYA

Aşağıdaki ilk metin, ABD Başkanı Ford'un Çin Halk Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaret dolayısıyla verilen ziyafetteki konuşmalar. Çin Halk Cumhuriyeti-ABD ilişkilerinin temel esprisi üzerine belli bir kamu verebilir.

İkinci yazı Çin Boks ve Kılıç grubu Wu Shu'nun geçenlerde Türkiye'de yaptığı gösterileri anlatmaktadır. Bu dostluk ziyaretinin Çin basınında verilmiş biçimi ilgiye değer olduğu için yayımlıyoruz.

Her iki yazı da Peking Review'un 49. sayısından çevrilmiştir.

Başkan Ford Onuruna Verilen Ziyafette

BAŞKAN YARDIMCISI TENG HSIAO-PİNG'İN KADEH KALDIRIŞI

Bay Başkan ve Bayan Ford, Bayanlar ve Baylar, Yoldaşlar ve arkadaşlar, Bugün Başkan ve bayan Ford'

un okyanusda binlerce mil yolculuk yaptıktan sonra resmî bir ziyaret için Çin'e ulaşmasından çok memnunuz. 1972 Haziran'ında Bay ve Bayan Ford'un Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçi lideri sıfatıyla yapmış olduğu ziyaretten dolayı, Çin halkı onları önceden beri tanımaktadır. Başbakan Çu En-Lai'yi temsilen bulunduğum bu ziyafette, Çin hükümeti adına Başkan ve Bayan Ford ve onlara eşlik eden öbür Amerikalı misafirlere hoşgeldiniz derim.

Çin ve Amerikan halkları, soylu halklardır. Bizim halklarımız her zaman birbirlerine karşı dost olmuşlardır. Bu fırsattan yararlanarak, Çin halkının Amerikan halkına yürekten selâmlarını bildirmek isterim.

Üç yıl öncesinde Başkan Nixon'un Çin'i ziyaretinde, Çin ve Amerikan tarafları, ünlü Şanghay bildirisini yayımlamışlardır. Bu başlı başına bir uluslararası belgedir. Bu belge, Çin ve ABD'nin değişik sosyal düzenlerinin belirlediği, politikalarının temel farklılıklarını açıkça belirtmekle birlikte, aynı zamanda, günümüz dünyasında bu iki ülkenin pek çok ortak yanının bulunduğu da dikkati çekmektedir. Belirgin ortak yanlardan biri de, iki tarafın da hegemonya kurma hevesinde olmadığı ve her birinin, başka ülke veya ülke gruplarının hegemonya kurma çabalarına karşı olduğudur. Bu bildiri, Çin-ABD ilişkilerinin gelişmesi için temel hazırlamakta ve bu ilişkinin yön ve amacını belirtmektedir. Bu bildirinin yayımlanması, yalnızca kendi halklarımızın ortak istekleri ile değil, aynı zamanda, dünya halklarının çıkarları ile de uyum içindedir ve uluslararası sağlam bir birlik oluşturmuştur.

Şanghay bildirisinden sonra, halklarımız arasındaki ilişkiler ve dostluk ilerleme göstermiş ve iki ülke arasındaki ilişkiler de gelişme kaydetmiştir. Başkanlık görevine başlayalı beri, Başkan Ford, pek çok kereler,

Şanghay bildirisine bağlı kalamı ve Çin-ABD ilişkilerinin ilerletilmesine çalışacağını belirtmiştir ve biz bunu memnuniyetle karşılıyoruz. İki ülke arası ilişkilerimizin sağlıklı olduğunun anlaşılması, Çin ve Amerikan halklarının ortak isteklerine uygundur. İnanmaktayız ki, Şanghay bildirisinin maddeleri ciddi olarak incelense, bu istek, iki tarafın ortak çabaları sonunda anlaşılacaktır.

Şimdi ise, Çin ve Amerikan halkları uluslararası durum hakkında önemli bir soru ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bizim temel görüşümüz şöyledir; yeryüzünde büyük bir düzensizlik vardır ve bu durum mükemmeldir. Dünyadaki temel çelişkiler günden güne keskinleşmektedir. Devrim ve savaş için gerekli etkenler çoğalmaktadır. Ülkeler bağımsızlık, uluslar özgürlük, halklar devrim istemektedir, günümüzde bu dalgalanma gitgide artmaktadır. Özellikle, üçüncü dünya ortaya çıkmış, kuvvetçe büyümüş ve uluslararası alanda küçümsenmeyecek kadar önemli bir rol oynar hale gelmiştir. Öte yandan, dünya hegemonyası hakkındaki tartışma yoğunlaşmaktadır ve stratejik yönden, Avrupa bu tartışmanın odak noktasıdır.

Bu şekilde sürdürülen bir tartışma ise, yeni dünya savaşına yol açacaktır. Bu, insan iradesinin dışındadır. Bugün, barışçı çabalar için en çok gayret göstermesi gereken ülke, savaş tehlikesinin en büyük kaynağı haline gelmiştir. «Dentente» nutukları, büyüyen savaş tehlikesinin katı gerçeğini örtemez. Kitlelerin üzerinde esen rüzgâr, dağlarda büyüyen bir fırtınayı haber vermektedir. Rüzgâr kuvvetlenmektedir. Ve fırtınayı hiç bir şey önleyemez. Bu uluslararası durum karşısında, en önemli nokta, hangi çizgi ve politikanın izlenmesi gerektiğidir. İnanıyoruz ki, savaş tehlikesi ve kaynağına dikkati çekmek, barış yalanlarını defetmek, hakları tümüyle uyandırmak, tüm hazırlıkları yapıp, birleş-

ve bir mücadele vermek, dünya halklarının çıkarına olacaktır. Hegemonyacılık, korkulacak bir şey değildir. Tabiatı gereği zayıftır, zayıfı kabadayınca korkuturken, kuvvetliden çekinir. Onun tüm dünyaya yayılması, kendi yenilgi tohumlarını ekmektedir. Savaşın sonucu halklarla belirlenir, yeni tip birkaç silâhla değil. Bu durumda, Çin hükümeti ve halkının tavrı: «Sığınakları derin kasla, her yere tahıl depo et ve azla hegemonya peşinde koşma»dır. Bizim dayanacağımız bağımsızlık, kendi kendine yetme, darı ve tüfeklerdir. Halklar tarihin yapıcısıdır. İnsanoglu, fırtına ve baskı altında daima ilerler. Yolumuz eziyetli, gelecek ise aydınlık. Bizler, insanlığın geleceği için umut ve inançla doluyuz.

Başkan Ford'un Çin'i ziyareti, mevcut uluslararası ilişkiler içinde büyük bir olaydır ve her iki ülkenin ortak çıkarları üzerine görüşlerin açıklanması, liderler için yararlı olmuştur. Başkan Ford'a başarılı bir ziyaret dileriz.

Sonuç olarak,

Başkan ve Bayan Ford'un sağlığına, öbür Amerikalı misafirlerimiz ve burada bulunan tüm yoldaşlar ve dostların sağlığına.

Kadeh kaldırıyorum!

PEKING REVIEW (s. 8-9)

TÜRKİYE'Yİ ZİYARET

Tatlı rüzgârları ve ılık güneşi ile, Ekim ayı, ön Asya'ya coşku dolu bir iklim getirdi. Geleneksel Çin boks ve kılıç grubu Wu Shu da, bu güzel mevsimde, Türkiye'ye çok başarılı bir ziyaret yaptı. İstanbul'da grubun ilk gösterisinde, perde açılmadan önce, binlerce seyirci, hep bir ağızdan Türkiye - Çin, Çin - Türkiye diyerek alkışla tempo tuttular.

Endüstri merkezi Bursa'da binlerce kişi, yağmura karşın, bu gösterilere bilet almak için kuyruklarda beklediler. Aradaki yabancı dil engeline rağmen,

Türk seyircisi ve Çinli misafirlerin karşılıklı duyguları, kalplerinin birleşmesini sağladı. Ön sıralarda oturan yaşlı kadın ve erkek seyirciler, We Shu grubu göstericilerinin ellerini tutarak, gitmelerini istemediklerini belirttiler. Gençler ise, fotoğraf ve amblem istekleri ile misafirlerin çevresini kuşattılar. Türk basını da, bu ziyaretten duyduğu memnuniyeti belirtti.

Wu Shu grubu, Türkiye'de bulunduğu sırada, Boğaz'ı do-laştı. Bu sırada bir Türk arkadaş, ziyaretçilere, dünyaya hâkim olma isteğinde olan bir ülkenin, Türkiye'den sürekli olarak mantıksız isteklerde bulunduğunu, bu durumun da, Boğazlardaki Türk nüfuzunu tehlikeye soktuğunu, hattâ bu ülkenin Boğazları işgale teşebbüs ettiğini belirtti. Fakat bütün istek ve teşebbüslerin Türk halkınca reddedildiğini söyledi. Arkadaş şöyle devam etti: «Boğazlar Türkiye'ye aittir ve onları işgale yönelen hiçbir teşebbüse tahammülümüz yoktur. Türkiye Türklerindir!»

Çinli ziyaretçiler, tarihî Topkapı Sarayı'nda Tang, Yuan, Ming ve Çin Hanedanlarına ait binlerce Çin seramiğinin sergilendiğini gördüler.

Hünerli Türk sanatçıları, bazı porselen çaydanlıkları altın ve bronz kabartmalarla Türk stilinde süslemişler ve başka porselen parçaları da değerli mücevherlerle süslemişlerdi. Bir Türk arkadaş, sergilenen bu eserler hakkında: «Bu porselenler, halklarımızın yüzyıllardan beri hısımlık ve dostça ilişkiler içinde olduğunu gösterir» dedi. Türkiye, ünlü ipek yolunun üzerindeydi ve dost Çinli elçiler buraya eski devirlerde de gelmişlerdir. İki ülkenin bu dost ilişkilerinin kopmasının nedeni ise, emperyalist ve sömürgeci saldırganlık olmuştur.

Türk arkadaşlarımızın pek çok kereler belirttiğine göre, Çinli grubun dostça ağırlanması yalnızca onların muhteşem gösterileri için değil, aynı zamanda ve daha da önemli olarak, Türk halkının, Çin halkına dostluk gösterisi idi. Bir Türk

arkadaş: «Çin, Asya'nın en doğusundadır, Türkiye ise Asya'nın batısında. Biz tüm Asya'yı çevreleyen, hegemonyacılığa karşı bir dostluk köprüsü oluşturacağız.» dedi.

PEKING REVIEW (s. 29)

Birikim'de yayımlanan yazılarda öne sürülen görüşlere açıklık getirmek veya bunları eleştirmek amacıyla yazılmış mektup vs. gibi dokümanlara bu sütunlarda yer vermenin yararını ve gerekliliğini birkaç kez belirtmiştik. Okurlarımızın böyleleri aktif ilgisi özellikle Birikim tipi dergiler için şart oluyor. Bu güne dek yapılamayan bu iş için her sayımızda yer ayırmaya öncelik veriyoruz. Cevap gerektiren yazılar için konuyla ilgili görüşlerin yazarının da kısa açıklamalarına yer vereceğiz.

BİR MEKTUP

Birikim'e :

Değerli derginiz 10. sayısıyla dünyada sosyalizme doğru ve sosyalizm içinde hareketin bulunduğu her yerde bağıştosteren bir çabana Türkiye'de ilk neşteri vurmuştur. Böylece, cerahatin mikroskopik tahliline, Çin-Sovyet anlaşmazlığının giderek sürüşme ve çatışma oluşunun anlaşılmasına yaklaşım sağlanmıştır.

Bu mektubumda doğrudan «çatışma» üzerinde değil, bir terim üzerinde durmak istiyorum. Terimin açıklanması çatışmadaki sorunlar yığınının bir yanına teorik bakışı aydınlatılabilir.

Derginizde (s. 13) «itici güç» teriminin yahut buna benzer bir terimin «marksist formülasyonda» ne söz olarak ne de anlam olarak varolduğu öne sürülüyor. Temel eserlerde «itici güç» (güçler) terimine rastlamak mümkün. Engels Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu eserinin IV. Bölümünde eski materyalizmin ve idealizmin gerçekliği yansıtma-